

Langfredagslæsning

192: Hil dig Frelser og forsoner

217: Min Jesus lad mit hjerte få

202 Som et stille offerlam

I P. Jakobsen

” Pesten i Bergamo”

Fra ” Mogens og andre noveller ”

1881.

I.P. Jakobsen står som den store naturalistiske forfatter ikke bare hos os men i Europa.

I. P. Jakobsen oversatte Charles Darwin til dansk altså ” Arternes oprindelse ”. Han var en moderne ateist og frasagde sig kristendommen. Det er for ham ren mytologi. Det handler altså om at fortælle, hvad der sker med mennesker der mister håbet.

Vi er i 1400-tallet Pesten er kommet til Bergamo. Den begynder i den nye by ved foden af bjerget.

Borgerne brænder byen af for at rense den, de står sammen og er enige. De fra den nedre by tager op i den gamle bydel. Her kommer pesten også og deres fællesskab begynder at smuldre efterhånden som de ikke kan følge med og ikke kan komme hurtig nok af med deres død. De udråber Jomfru Maria til borgmester men lige lidt hjælper det.

Himlen har glemt dem, de syge blev den fælles fjende, de blev jaget væk med stenkast. Alle havde kun tanke for sig selv

Og da håbet var ude lod de raske de syge ligge hvor de faldt mens de selv kastede sig ud i vilde udskjelser og rædsomme forbandelser ” I dag skal vi æde, - for morgen skal vi dø”. For måske kunne helvedes magter hjælpe dem når nu himlen var lukket.

På elleveugersdagen ser en tårnvagt en mærkelig procession der nærmer sig byen hen over sletten. De ser de går ind i den røgsværtede nye by, den de forlod. De er omkring 600 unge og gamle i sorte kutter med røde faner og de bærer alle et rødt kors på der klædning. De synger klagesange og de har svøber i hænderne.

Tavse går de igennem byporten men da de kommer ind i byen, begynder de igen at synge klagesange mens de som en hær går hen mod kirken. Da de kommer nærmere, kan man se deres hvide ansigter, deres udhungrede kroppe og deres blodfyldte svøber. Folkene i byen blev først underligt tilmode så blev de vrede over disse mennesker og deres selvbestaltede ofre, men da en flok svirebrødre væltede ud af et værtshus og satte sig i spidsen for processionen, fulgte de efter for at se hvad der ville ske.

I kirken opførte de fulde nu en narregudstjeneste for at håne de fremmede og deres fromhed.

De fromme på deres side bønfuldt Gud om at ramme disse spottere og de blottede deres kroppe og piskede sig selv til blods. Dette legeme som havde syndet og dermed bragt den frygtelige pest over dem skulle aves. Gud skulle se hvor de hadede dette legeme og at de ofrede det for at vende ham om. Deres

opførsel var så rædselsfuld, at byens folk, selv de selvbestaltede vismænd og den rå slagter, tav ja, selv de fulde fra værtshuset blev ædru.

De blev stille.

Da stod en ung munk blandt de fremmede op. Han talte til dem om helvede. Og han fortsatte med korsfæstelsen og udmalede den i hele dens rædsel. men da Jesu fra sit kors så at der ikke var et eneste medlidende blik og hørte deres spot og deres råb om at han kunne jo bare stige ned af korset hvis han var Guds søn.

Da så Jesus at de ikke var frelse værd, de hobe der opfyldte jorden og han rev sine fødder ud af naglerne og sine arme og han sprang ned på jorden og rev sin kjortel til sig og han slyngede den om sig med en konges vrede og han foer til himmels. " Og Korset stod tomt tilbage, og det store Forsoningsværk blev aldrig fuldbragt og der er ingen Jesus Død for os på korset

Da trængte Slagteren sig frem med opløftede, truende hænder, bleg som et Lig og han råbte:" Munk, Munk vil du nagle ham til korset igen, vil du!" og fra alle Munde igen, truende, tryglende rungende i en Storm Af Råb op under Hvælvingerne: " Korsfæst, korsfæst ham! "

Nu ved jeg godt at mange læser det som I.P. Jakobsens opgør med kristendommen og det er det vel også, men jeg kan ikke lade være med at tænke ja, vist men ikke opgør med Kristus. Kristus der ikke kan lade sig bruge af mennesker imod andre mennesker, men hvis død på korset er meningsfuldt for os så meningsfuldt at vi må bede om den. Han der selv var forladt af Gud, han der selv måtte bane sig vej ned i dødsriget for os fordi vi ikke selv magter det.

Dostojevskij skrev engang i et brev fra fangenskab "Hvis nogen bragte mig beviset for, at sandheden om vort liv ikke er i Kristus, og hvis sandheden i virkeligheden ikke var hos Kristus, så ville jeg hellere være med Kristus end med sandheden" –.

Soningen må være der, derfor er Jesu død på korset den eneste meningsfuld død. Vores er ikke og kan aldrig blive det, der er ingen mening med pesten eller døden. Men der er en underlig meningsløs mening med Hans død. Det er vist den meningsløshed vi kalder Håbet

Martin A. Hansen

"Offer"

I novellesamlingen "Agerhønen"

Martin A. Hansen skriver denne novelle i 1947 samme år Camus skriver " Pesten " og den underliggende tekst i begge beretninger er fascismen som begge forfattere har kæmpet imod. Begges konklusion er at man skal gøre modstand.

Og hvad der så ellers er tilfælles, er netop at det er pesten der er billedet på fascismen.

Nogen må dø for at andre kan leve det er en gammel præmis. Vi kender den fra processen mod Jesus.

Det vi imidlertid har lært fra Jesu historie, er at sådan kan man ikke argumentere. Man kan kun sige: Jeg må dø for at andre kan leve.

MAh har fortællingen fra en svensk folkemindesamling. Det er en ganske udpenslet fortælling om et barn der bliver bragt som offer og her hører pesten op. Sigrid Undset bruger også fortællingen i slutningen af Kristin Lavrensdatter.

Handlingen:

Efterhånden bliver pesten nærværende. De har allerede mærket den tæt på ved den misvækst der har været, som har gjort sit første indhug.

Således er de to børn de sidste overlevende af en større familie, og de er blevet udliciteret til en fattige torpemand med mange børn.

Skildringen af børnene er gribende: Maria på 12 tager sig af sin lillebroder Peter på 8 er hjerteskrærende. Hun er hele sin fatalisme et værdigt menneske som aner hvad der er på færde, mens den angst og forkomne lillebror ingen fatter.

Fortællingen åbner næsten som en idyl med de to børn og bag ved deres leg ude i marken, arbejder der stærke kræfter. Fogeden og degnen er på vej ud til den kloge kone for at få råd.

Hverken præsten eller provstens bønner virker mod pesten så nu bliver fællesskabet enige om at søge tilbage til gamle midler

Derfor er de blevet enige om at opsøge den kloge kone og de har valgt degnen og fogeden til at opsøge hende.

Hun giver dem rådet om offer og de beslutter så at det skal være de to forældreløse hos torpemanden.

De kalder ham op midt om natten og giver ham meldingen. Torpemanden vil ikke, men de har en klemme på ham. Han skylder nemlig præstetiende og han har intet at betale med.

Børnene får lov at sove næste morgen og de bliver vaskede og redt og får lov at få resten af honningdåsen. Maria får endog torpekonene fine korsforklæde på.

De kommer ud til graven og fogeden smukke kone Anne har dækket til dem på bunden af graven hun prøver at tale til dem om det offer de skal bringe, men folkene kan ikke længere holde det ud, Maria prøver at standse Peter, hun fornemmer hvad der er på vej. Degnen som skulle have læst for dem og berettet dem er løbet sin vej. Han er faldet i druk. Maria rækker torpekonen forklæde op til dem og så går mordet ellers igang. Alle er de med til at kaste graven på de levende småbørn. Det skulle være et offer men det blev mord. – Barnemord

Anne forstår det og kan ikke bære det og går ned og drukner sig.

Vi ved at det var sådanne millioner af uskyldige børn døde som offer for fascismens pest. og set fra fascismens side måtte der bringes ofre, bare ikke af dem selv men af alle de udsatte. Der var altid en torpemand, en Anna og en fuld degn som ikke hindrede mordene af mange endda forståelige grunde. Ingen kan kræve offer men nogen kan giv sig for andre.

God langfredag.

